

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vrad in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. —
 Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
 Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr.
 dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Šolske olajšave in kako za nje prositi.

(Odgovor na mnoga nam došla vprašanja.)

Nemškemu liberalizmu začelo je povsod tenko presti. Čedalje bolj spoznavajo ljudje njegovo pogubnost; in sedaj uže celo v šolskih zadevah. Tako so dunajski učitelji začeli prositi za šibo, ker sicer s razposajenimi paglavci ni rinjati. Po mestih marsikateri obrtnik pravi: 6 let šole je dosta, 8 let preveč, kdor ima s čim in hoče, ta lahko itak otroka svojega dalje šola. Kmeti pa uže dolgo tirjajo 6letno šolanje z nedeljskim ponavljanjem. Lani so jim konservativni poslanci podpirovani tudi od slovenskih iztrgali in priborili saj nekaj olajšav, da jim ne bode treba vedno bati se kaznovanja in zmiraj več in večjih šolskih poslopij staviti. Liberalni mogotci so se dovoljevanju olajšav kder le mogoče ustavljali. Toda dne 22. febr. 1884 je c. k. namestnik na Štajerskem, baron Kübeck, naznanil c. k. okrajnim glavarjem, da morajo prošnje za šolske olajšave priznavati kot opravičene (zulässig), kedar so prav sestavljene in vložene.

Olajšave dovoljene so: otroku, ki je obiskavalo uže 6 let šolo, dovoli se 7. šolsko leto v šolo hoditi le po zimi, po leti pa se mu dovoli, da pride vsaki teden le enkrat na 3 ure v šolo, v 8. šolskem letu mora zatem vsaj po zimi enkrat v tednu na 3 ure v šolo, po leti pa sme popolnem doma ostati.

Kder za takšne olajšave poprosijo, tam se število učencev za šolo vpisanih skrči, ljudem ni treba večjih ali novih šolskih poslopij staviti in lahko nekaj uže doraslo deco doma delati vadijo. Kder za nje ne prosijo, tam pa morajo otroke 8 let v šolo pošiljati, če ne, bodo kaznovani. Tudi jih morejo šolske oblasti prisiliti, da nove ali večje učilnice postavijo.

Kako se za šolske olajšave prav prositi? Prvič morajo vse šoli pripadajoče občine prositi. Če le ena odreče, trudijo se zastonj ostale. Drugič morajo vse jednako prositi; če kaj druga

hočejo, kakor je gori mej dovoljenimi olajšavami navedeno, ne opravijo nič. Tretjič morajo prošnjo doposlati svojemu okrajnemu šolskemu svetu in njej priložiti zapisnik (protokol) tiste seje občinskega odbora, v katerej so prošnjo za olajšave sklenoli. Kako se to naredi, kažeta sledeča obrazca: a) za zapisnik, b) za prošnjo.

a) Zapisnik.

„Vsi udi občinskega odbora občine..... bili so povabljeni..... t. m. se občinske seje udeležiti, da se o šolski polajšavi sedmega in osmega šolskega leta posvetujejo in sklepajo.“

„Pri tej seji bilo je..... udov navzočih, kateri so (enoglasno) sklenoli, tukaj priloženo vlogo c. kr. okrajnemu šolskemu svetu s prošnjo doposlati, da njo taisti s priporočbo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu predložiti blagovoli.“

Občina N..... dne..... 1883.

Podpis župana in dveh svetovalcev in odbornikov.

b) Slavnica k. okrajni šolski svet!

„Zastop občine N..... ktere otroci v področje narodne šole pri N..... spadajo, sklenol je v seji dne..... t. m. — kakor je iz priloženega zapisnika razvidno — da se zadevajočim staršem zavoljo pomnoženih šolskih stroškov in nepotrebnih zaprek pri poljedelstvu nakladana bremena polajšajo, poslužiti se v postavi 2. maja 1883 podeljene pravice in prositi, da se vsled § 21. te postave sledeče dovoli:

1. da otroci, kateri so šest let popolnoma šolo obiskovali, v sedmem šolskem letu, v zimskem polletju šolo še popolnoma obiskujejo; v drugem ali poletnem polletju pa samo eden poldan v tednu po 3 ure.

2. da otroci v osmem šolskem letu v zimskem polletju samo eden poldan v tednu po 3 ure šolo obiskujejo, v poletnem polletju pa se od šolskega obiskovanja čisto oprostijo.“

„Podpisani občinski zastop v ljudno prosi, naj se ta v postavi 2. maja 1883 utemeljena prošnja visokemu ces. kr. deželnemu šolskemu svetu s priporočbo predložiti blagovoli.

Zastop občine N. dne. 1883.

Podpis vseh za vlogo glasovalih odbornikov.

Dokazi, da kmetski stan propada.

(Glej štev. 6.)

II. Sedanjemu državnemu zboru poteče kmalu 6letna doba. Ni mogel završiti, kar je pričel, namreč da kmetskemu stanu vrne staro konservativno podlago in odpravi sedanjo liberalno, ki nam ga žuga uničiti. Predlogi zastran tega so od ministerstva deloma uže sestavljeni, n. pr. gledé na „kmetske domove“. Osobito pa je nabranega veliko gradiva in podatkov, katoro dokazujejo nujno potrebo kmetskemu stanu pomagati. Izmej teh dokazov je eden objavljen v 6. štev. letošnjega „Slov. Gospodarja“. Danes sledi drugi.

Tablica II.

Dolgovi na kmetskih posestvih.

Leta	a Novih dolgov naredili: gld.	b Starih dolgov plačali in zbrisali: gld.	c Upniki pri eksekutiv. prodajah so zgubili: gld.	d Konečna pomnožitev dolgov: gld.
1872	154,867.425	117,174.515	4,478.004	37,692.910
1873	200,153.006	121,825.725	5,203.593	78,327.251
1874	213,943.198	129,331.614	4,679.753	84,311.284
1875	206,687.855	135,856.596	6,342.551	70,831.259
1876	193,406.741	122,808.203	7,779.302	70,598.538
1877	177,585.215	146,276.146	11,699.998	31,309.069
1878	172,400.406	141,525.876	20,366.173	30,874.530
1879	169,882.533	138,716.281	17,624.517	31,166.242
1880	185,118.238	154,526.456	24,892.114	30,591.782
1881	173,651.399	150,894.605	16,660.947	22,756.794
Vkup	1,847,396.016	1,358,936.057	119,726.952	488,459.959
Povpr.	184,739.601	135,893.606	11,972.695	48,845.996

Tablica II. kaže, kako so kmetski ljudje od leta do leta dolgov naredili več, kakor poplačali. Kajti skozi 10 let so vsako leto poprek novega dolga si naložili 184 milijonov, a starega poplačali samo 135 milijonov. Toda mej poplačanimi so tudi vračunjeni tisti denarji, katere so upniki intabulirani morali izgubiti, ker se je pri eksekutivnih prodajah premalo peněz dobilo, da bi se pokrili vsi dolgovi. No, in te izgube, ti zbrisani kapitali so res velikanski. Pod črko c je videti, da so v 10 letih znašale izgube 119 milijonov. Torej so intabulirani upniki poprek vsako leto izgubili blizu 12 milijonov goldinarjev.

Pod črko d vidimo, kako so dolgovi na kmetskih posestvih dokipeli do strahovite svote: 488 milijonov, torej se pomnožili vsako leto povprek za 48 milijonov. S pomnoženimi dolgovi pa so tudi naraščale svote potrebne za obresti ali činže. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

B. Gruške poljanke.

Drevesa sō trpežna, ki na polji v globokoprstni zemlji in nekoliko zmernem podnebji prospevajo in katerih sad je večidel za gospodarstvene porabe pa tudi za na mizo sposoben. Večidel so drevesa krepke rasti in daljše trpežnosti.

1. Gruška muškalka. (Deutsche Muskatellerbirne.) Sad je debel, prisekan, zelen pozneje žolt z maslovitim prijetnim mesom. Je izvrstna gospodarstvena pa tudi namizna grūška, ki se mora pa pozno v jeseni potrgati, če se hoče, da ima dober okus in da svojo pravo dobroto popolnoma doseže. Drevo hitro raste, doseže uzorno velikost in na vrtu in na polji dobro rodi.

2. Gruška Sarazenka. (Sarazinbirne.) Je srednje debela okroglasta grūška, ki prav za prav še le spomladi dozori in se v hladnih sadnih shraniščih skozi celo zimo dobro obdrži. Je izvrsten namizni sad. Gruške se smejo še le pozno jeseni trgati. Močno drevo raste v podobi piramidni hitro in je zelo rodovitno.

3. Gruška sivka. (Graubirne.) Sad je siyo, rujavorudeč, srednje debel, top, sladek in nježnega mesa, dozoreva konec septembra in se do oktobra in novembra drži. Izvrstni sad je za sušenje, kuhanje in tudi za surovo uživanje. Drevo raste zdravo in čvrsto, rado rodi in prospeva na prostem polji. Razširjen je ob reki Nekarji na Nemškem in ob Gorki cesti. Pa tudi po naših krajih je najti.

4. Gruška kozarka. (Geishirtlebirne.) Namizna grūška prve vrste. Sad je srednje debelosti, rudečerujav, zori od avgusta do sept. jedva teden dni trpi in ga gre toraj brž povžiti. Drevo je nemška narodna sorta, ki se po Bavarskem in okoli Stutgarda in drugod pogosto nahaja, kjer ta sad visoko čislajo. Drevo je srednje visokosti in obilno obroja.

5. Gruška bela jesenska maslenka. (Weisse Herbstbutterbirne.) Ima okoli 50 nemških, francoskih, angleških imen. Sad je jajasto okrogel, precaj debel, bledežolt, kakor limona, včasih zarudel, maslenega, kaj sladkega okusa. Zori meseca oktobra in se drži do konec tega meseca. Je žlahtni namizni sad prve vrste. Drevo ne vzraščá preveč veliko, dobiva piramidalno krono in se posebno prilega za sočivne in sadne vrte. Tudi na polji prospeva, pa le

bolj v obdelani zemlji sicer sad odreveneva in ostaja droben.

6. **Gruška Olandavka.** (Olandsbirne.) Je precej debela gruška, v gospodarstvu dobra za krlje, tolklo kakor tudi za surov zavžitek. Trpi do novega leta. Drevo postane močno rodi vsako leto in se da ob cestah in na polji s pridom nasajati. (Konec prih.)

Strupena drevesa in grmiči.

Razun domačega strupenega tisa, je tudi še zarad svojih lepih žoltilih cvetnih grozdov rad zasajan bobovec (*Anagyris*) strupen. Tako imenovani barokovec (*Rhus cotinus*), ki ga po parkih radi zasajajo, in kterege listi med prsti meti prav dobro diše, je tudi strupen. Nadalje je strupen črešnjevi lorbeč (*Prunus laurocerasus*) in pa toliko lepi in priljubljeni oleander, po kterege listju so se že včasih konji zastrupili. Tudi razhudnik (*Solanum Dulcamara*) in pa po naših gozdih domači in spomladi cveteči volčin (*Daphne Mezereum*) sta huda strupa. Goveja živina mlade vršičke spomladi poganja-joče navadne čremse ali sromse dostikrat popase in po nji vzboli.

Da kokoši po zimi jajca nesó. Opazilo se je, da kokoši jako želčno papriko jedó in vsled tega tudi po zimi pridno jajca neso. Zato so razumni kokošineki vsakega drugega ali tretjega dne žličico paprikove štupe med kokošjo jed pomešali in tako jako povoljne nasledke, kar se nesenja jajec tiče, dosegli. Posebno pravijo, da to sredstvo kokoši primora, da jako rano po zimi nesti začnó. Ker pa je paprika jako močno dražilo, se toraj ne sme njegova poraba pretiravati. Podobno dražilo je tudi seme navadne kropive, ki med jed pomešano tudi nesenje pri kokoših pospešuje.

Vodotrdno črnilo za škornje. Vzame se 48 delov navadne lojene žajfe, 48 delov voska, 100 delov parkljeve maščobe in med seboj raztopi. Vmes se pridene 3 dele koščene črnine, 3 dele indiga, 12 delov traganta, prilije nadalje 30 delov vode in konečno 24 delov žganine (alkohola.) Vse to se dobro med seboj pomeša in v posode ali škatlje pospravi.

Sejmi. 2. marcija: sv. Florijan na Laznici Vransko (2 dni), Maribor, Planina, Poličane, 3. marcija: Rače (konjski sejem), Lučane, Oplotnica, 4. marcija: Lučane (za drobnico), Ptuj, 5. marcija: Gradee, Radgona, 6. marcija: sv. Peter pod sv. gorami, 7. marcija: Podčetrtek.

Dopisi.

Iz Maribora. Stolna cerkva še zmiraj zapuščena stoji, kakor lani. Ni dognanó, kaj bo. Večina je za popravo, ker za novo stavbo,

to pa dostojno, ni denarjev. Postne pridige vršijo se v cerkvi sv. Alojzija. — Šulvereinovi so 590 fl. na Dunaj poslali, kakor da bi šolska deca v mestu ničesar ne potrebovala. — Obdačeno je mesto dovolj: občinske doklade znašajo uže 37 %. Kde so okrajne in deželne doklade in cesarska dača! — V okolici odprlo se je delo: zlasti v gorinah režejo in grobajo, trs je dobro dozorel, zimine so po hribih vsled snega več trpele, kakor na polji. — Lempaški župan g. Franc Robič starejši obhaja kmalu zlato poroko. Veselje pomnožili so mu sami svitli cesar podelivši mu srebrni križec s krono. Zraven g. Divjaka v Frauheimu, g. Veikslna v Cerkovcah, g. Fluherja pri sv. Petru in g. Dovnika v Krčevini pripada g. Robič najstarejšim domoljubom tukajšnjim. Zmiraj je stal zvesto na strani svojega slovenskega rodu. Pri vseh volitvah se je obnašal in boril po besedah: vse za vero, dom, cesarja. Čestitamo iz celega srca. Bog nam ga ohrani še mnogo, mnogo let!

Iz Ptuja. (Hranilno in posojilno društvo.) Ko smo Slovenci si ustanovili koncem leta 1883 hranilno in posojilno društvo, kojega nam je bilo že z davna potrebno, so se Nemci in nemčurji smejali in se rogali, rekoč: „die windischen hob'n a nationalbank gegründet, wer wird direktor der windischen nationalbank sein itd.“

Svesti si, da Nemca in njegovega prijatelja in zaveznika nemčurja najboljše peče, ko vidi da Slovenec Slovincu v sili in bedi pomaga, da se Slovenec postavlja na lastne noge in skuša sam v roke dobiti gospodarstvo v lastni hiši in na svoji zemlji, se nismo zmenili za tako blebetanje in kvasenje, ampak lotili smo se dela. Svečana 1884. leta začelo je hranilno in posojilno društvo svoje delovanje in ravnokar spolnilo prvo leto. Dne 2. sušca snidejo se društveniki v zborovanje in takrat bode njim vodstvo zadruga dalo račun o prvem poslovnem letu. Namen mojih vrstic je da opozorim narodnjake na ta zbor, da se ga obilno udeležijo. Kajti zvedeli bodo od načelstva, s kakim uspehom je društvo delovalo, kake zapreke so se mu stavile in od katere strani, možno bode se pogovoriti o marsičem važnem in koristnem za bodočnost. Ozrimo se po naših nasprotnikih, in se učimo od njih! Glejte, kako so delavni in zložni! Dva denarna zavoda imajo. Človek bi mislil, da so si denarni zavodi na enem in istem mestu konkurentje in da ne marajo vsi v isto skledo pomakati. Toda v Ptuj staja si nemška zavoda prijatelj; gospodje, ki so ravnatelji hranilnici, sedijo tudi mej načelniki „voršusa“.

Ako me vprašate, kako to pride, kako je to mogoče, ne morem odgovarjati, ker nočem, da se „Gospodar“ konfiscira, in ker pravi odgovor lahko vsaki sam najde. Tem bolje mo-

ramo tedaj mi Slovenci — vsi, ne samo, nekateri, ki živijo v mestu, prav tako pa tudi oni, ki živijo zvonaj mesta naš prvi in edini denarni zavod celega okraja na skrbi imeti, vsak brez ozira na stan in starost mora delati in pomagati, da se razvija, da raste število udov in vlagatelj. Naši nasprotniki že sprevidajo, kaka nevarnost njim preti od našega mladega zavoda; zdaj se nam ne smeji več, pač pa se jezijo, da je nastal, zdaj njih v oči bode, da se hudujejo nad njim, ga napadajo z družinimi močmi pa zastoj. Že v prvem letu svojega življenja razvil se je krepko in nobena sovražna sila ga ne bo več vničila, ako mu Slovenci posvetimo svoje moči.

Od sv. Lovrenca v puščavi. (Bauernvereinovcem.) II. Mi se tudi nočemo zato nemško učiti, da bi potem šli iz dežele „vun“ temveč hočemo ostati v deželi „noter“, kjer smo se rodili, kjer so živeli tudi naši očetje. Vemo sicer prav dobro, da bi naši nasprotniki nič rajši ne videli, kakor če bi Slovenci kar tako čez noč pobrali šila in kopita, pa ta želja se jim ne bo izpolnila. Tisti pa, ki že gredo iz dežele, se bodo za potrebo tudi dotičnega jezika naučili naj pa že pridejo med Nemce, Lahe ali druge narode. „Povsod po svetu se nemški uči, le pri nas bi se ne smelo“, tako bojda hočejo Slovenci. Mi ne vemo, ali govornik res ne ve resnice ali pa nalašč neresnico govori, misleč, vsaj so tukaj le pavri, ki tak malo vejo in zastopijo. Ko bi se pri nas nemščina tako učila, kakor se drugod uči, tedaj bi pač ne bilo nikdar najmanje tožbe slišati. Drugod se uči nemščina na pravem mestu in po pravem potu, uči se na podlagi maternega jezika v srednjih in višjih šolah, v katerih so učenci že toliko dozoreli in napredovali, da se zamorejo tujega jezika uspešno učiti. Tako se učijo tudi drugi jeziki omikanih narodov in ne samo nemški. Kako se uči pa pri nas? Naši otroci še ne znajo dobro slovensko brati, in že se začne v nje tlačiti in mašiti nemščina, da se kar davijo. Bauernverein pa bi menda rad imel, ko bi se še ta betvica slovenščine, kolikor je je zdaj v šoli, odpravila ter se učilo le nemški. To se menda malo razloči od tega, kako se nemščina drugod po svetu uči! Pri takem poduku pač ni mogoče, da bi otroci vse dobro zastopili in toliko predelali, da bi jim ostalo lastnina za življenje.

Nasledek tega uka je, da otroci nekaj let potem, ko so iz šole izstopile, toliko pozabijo, da na zadnje ne znajo ne slovenski ne nemški, oni ne zastopijo ne nemških ne slovenskih bukev, še manj pa znajo kaj napisati brez grdih jezikovnih pogreškov. Kaj tedaj takemu človeku šola koristi, ako se ni toliko izučil, da bi se zamogel potem sam dalje učiti, da bi s časom napredoval, da bi si nabiral potrebnega

znanja iz bukev in časnikov; kaj mu koristi ako niti enega niti drugega jezika toliko ne zna, da bi ga pravilno rabil v besedi in pisavi? Mi rečemo, naši otroci naj se najpopred dobro naučijo svojega maternega jezika, in potem se naj na tej podlagi učijo tudi nemško. Vi naši nasprotniki pa hočete, da bi se le nemško učilo, ter s tem očitno kažete, da hočete, da bi mi Slovenci le prav butasti in zabiti bili, kajti to vi tako dobro vete, kakor mi, da se večina slovenskih otrok, ki doma nič nemški ne sliši, v šoli ne more nemškega popolnoma naučiti. Pa vsaj vam zato tudi ni, da bi mi Slovenci kaj znali, da bi bili zastopni in pametni ljudje, mi znamo tepei in buteci biti, če le ob času volitev z vami potegnemo potem bomo pa kar naenkrat „kšeit gratali“. Zato gre in nič za drugega! To je tudi tisti govornik menda ne vedé pripoznal, ki je dejal, da ni, da bi morali tako lepo nemško govoriti, kakor ti „velk gospodi“, da le malo znamo hrustati, pa je dobro. In zato neskončno srečo, da se naši otroci naučijo malo hrustati, se naj zanemarja slovenščina, se naj zanemarijo drugi za trdo življenje tako potrebni nauki, za ta mali dobiček se naj naši otroci izredijo v duševne pokveke in puhle nevedneže, se naj izvržejo v narodne judeže! Mi sicer nismo tako učeni, kakor gospodje pa to nam pové zdrava pamet in večletna skušnja, da tak uk niti piškavega oreha ni vreden. Nadalje se je reklo, da se naj kmetje sami zbirajo v društvih, da posebno „tistih od spovednice“ Bog vari zraven. Aha! to je tedaj pravo pravcato maslo Bauernvereina! Mi tedaj naj zavržemo tisti stan, ki je s celim našim življenjem tako ozko zvezan, kakor nobeden drugi! Že zdaj se nam s posli tako hudo godi, da komaj še z njimi izhajamo, kaj še le bo, če nihče več na duhovnika porajtal ne bo, kakor to želi in uči bauernverein. Sicer pa bodemo mi duhovnike zmirom spoštovali. Duhovniki so kri od naše krvi, oni so sinovi našega ljudstva, in gre jim še posebna čast zato, ker se v mestnih šolah ne izvržejo v narodne odpadnike, kakor marsikateri drugi, katerim poznej vse drugo smrdi, le slovenski kruh jim še diši. Duhovniki stopijo med narod, so zopet med svojimi ljudmi, katere ljubijo, branijo, zagovarjajo in spoštujejo. Take duhovnike bodemo zmirom radi imeli, in čast bode za nas jih videti v naši sredi, njih bomo tudi ubogali, ker vemo, da nam zamorejo s svojo večjo omiko in učenostjo mnogokrat koristiti. „Tistih od spovednice ne!“ Naj bi si te besede tudi zapomnili tisti, ki se tako dobro počutijo v tem prijateljstvu! (Konec prih.)

Od Velke. (Šulvereinski fiaško.) Mož na postaji bil je močno razdražen zavoljo „trdnjav pod Pohorjem“, katere je popisaval „Slov. Gospodar“. Zato sklene zbobnati šul-

vereinovce, mej katerimi sedi zaradi pomanjkanja možkih tudi neka že precaj priletna gospica in napraviti svojim udom predpustnico za vse večne čase. Kakor rečeno, tako storjeno. Vabila so se dala tiskati in hajd med svet: „Dne 8. febr. kurentu in vsem pustnim norcem grand veselico v prid nemškega šulverajna v nekih sobah. Začetek točno ob 7. uri. Kdor ob pravem času ne pride, se ne sprejme v nemški Reich.“ Poizvedel sem iz zanesljivega vira, da se je ta odbor predrznil nekatere poštenjake povabiti, a ti so neki odločno in možato postopali in zloglasnemu odboru vabila vračali. Tako je prav! Da nekaj grošev zberačijo, nabirali so med tem časom razna darila za tombolo in še celo nekaj kmetov na nastavljene limanice dobili, da so jim porinoli goldinarček, pa le ni zdalo. Dokaz temu je, da so nabrano svoto, s katero se ne upajo na beli dan, zaradi sramote, odločili poslati nemšk. šulverajnu na Dunaj. Ta kmetom z dobrotami laskajoči se odbor, ki pošilja krvavo zaslužen kmetški denar na Dunaj, ima pred seboj siromašno enorazrednico. Poglejmo si revno šolo od zunaj in znotraj, rekli bodemo joj! joj! Poglejmo si deco, njih obleko, njih šolsko orodje, hrano itd. zopet joj! Še večji joj pa, ko je uboga deca pred nekaj tednov skoro v šoli zmrznila, kajti kakor sem iz zanesljivega vira zvedel, 14 dni šola niti drv ni imela, toplomer pa kazal 12 do 15° mraza, zvedel sem, da celo teden dni ni bilo šole. Kje so pa tedaj bili oni dobrohotni gospodje, ki se kmetu dobrikajo, se mu prilezujejo, ga za nos vodijo, posebno ob volitvah se hlinijo, ali kedar je treba nemškemu šulverajnu pristopiti, kedar se kje kaka šulverajnska šola otvori, ali ob priliki Jožefove svečanosti, tačas vidimo enake lačembergerje okoli kmeta, ponujajoče mu brezplačno glodanje kosti, šnops, vino itd. Toraj vidite, na tak način skrbé ti le gospodje za občni blagor kmetске šole, za občine, za domače revne. Kmetje! tedaj očitno vidite, pri čem da ste, kako so Vam in Vašim otrokom take vrste gospodje prijazni in ljubeznjivi „varujte se takih volkov v ovčji koži“. Marsikateri se je potem kesal, — a bilo je prepozno.

(Konec prihodnjic.)

Iz Rogaca. Naš trg šteje komaj tri prave Nemce, vse drugo je Slovenec ali Hrvat. Toda pluvajo v lastno skledo, da nas je lahko sram pred slovenskim svetom. Pravilno nemški ne zna nobeden, pa le skoraj vsak brbra: i pin tajč gsint. Najbolj pogrešamo narodnega notarja. Kajti takšna oseba pride vedno z ljudmi v dotiko, občuje vsestranski in uraduje za tržana in kmeta. Narodni notar bi nam Slovencem bil najkrepkejša zaslomba. Kedaj ga dobimo? To Bog vé. Lani so ptujski in celjski nemčurje tukaj rogovili. Letos je še mir.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf dospel je na svojem potovanju v Pulj. Pravijo, da ima potovanje velevažen pomen gledé na našo politiko v jutrovem. — V ministerstvih naših in vogerskih se uže pogovarjajo. kako colnino nemškim in francoskim fabriškim in industrijalnim izdelkom povzvišati. Vojni minister ukaže kmalu, da dobijo naši ulani in dragonarji kožuhe, kakoršnjih imajo husarji. Brambovci se bodo zanaprej toženi pred vojaško sodnijo smeli tudi zagovarjati, kar do sedaj ni bilo dovoljeno. — Škofje zbrani na Dunaji so sklenoli pritrčiti ministerstvu, ki zahteva naj nova postava o kongruu še le v treh letih popolnem obvelja; v šolskih zadevah tirjajo več upliva na šolstvo, župnik bi naj bil ravnatelj. — Naši slovenski poslanci bodo v državnem zboru glasovali za novo nagodbo vlade z družbo severne železnice, ta plača takoj 12 milijonov in prepusti l. 1940. železnico državi, liberalci nemški pa hočejo, naj država takoj kupi celo železnico, kar bi 120 ali celó 260 milijonov stalo. Teh denarjev nimamo, slovenski poslanci imajo tem bolje prav, ker je družba itak voljna tarife znižati. Moravski poslanec Šrom nasvetuje Čehom v prid volilni red za državni zbor v skupini mest preurediti. So li naši trgi se zglasili na Dunaji za podobne premembe? Iz Ljubljane v Kamnik bodo železnico stavili. — Čehi so zmagali pri volitvah za kupčijske zbornice v Pragi, Plznu in Budejevica in si tako 4 nove poslanske glase za državni zbor zagotovili. — Schulvereinu uže denarjev manjka ter je prisiljen menjše srebrnike za narodne Judeže kovati. Nemci se bodo še naveličali schulvereinskega šundra. — Vseučilišče v Črnovicah utegnejo zatreti in katoliško v Salzburgu odpreti. — Gorica dobi artilerijsko vojašnico za 160.000 fl. — Dne 4. p. m. utegne nesrečna „banka Slovenija“ v Ljubljani pokopana biti. — Madjari so ubogim Slovakom premoženje Matice, 10.000 fl., vzeli ter hočejo z denarjem knjižure tiskati dati na hvalo madjarskeje kulturi. — V Dalmaciji bodo izjemni stan podaljšati morali do l. 1886, ker je še 130 vitašev, ki niso hoteli vrniti se v domovino.

Vnanje države. Bismark ponuja Avstriji, naj Turkom vzame Sirijo in sveto deželo. Tako dela, da bi nas v boj zaplel z Rusom, Turkom in Bog vedi še s kom. — Rusi zopet preganjajo katoliške škofe. Tako je škof Hrinecki moral svojo škofijo zapustiti in iti v Jaroslav v prognanstvo. Hotel je baje dva kanonika, vladi udana, odpraviti, ker nista spodobno živel. V Aziji prodira ruska vojska nad Mešed v Herat, — Srbi nagibajo se zopet na rusko stran in popuščajo od dosedanje nam prijazne

politike, mislijo s pomočjo Rusije pograbití Macedonijo. — Italijani odpošljejo kmalu 3000 mož v Afriko na pomoč Angležem, ki so res v silnej nevarnosti. Mahdi je namreč v Kartumu zaplenil 12 Kruppovih kanonov, 9000 centov smodnika, 12000 pušek, zbira sedaj 50.000 vojakov okolo sebe in pritiska na 7000 Angležev, ki se uže pomikajo pred njim nazaj proti Kartumu ob Nilu. Mogoče je, da bodo uničeni preden jim dojde pomoči iz Evrope ali Indije. Iz Suakima v Bender delajo Angleži železnico. — Francozi so kitajsko brodovje napali, 2 ladji potopili s 30 kanoni in 700 Kitajci vred. — Sloviti potovalec afriški, Stanley, je imenovan za guvernerja nove Kongske države v osrednji Afriki. — V nesrečnej Spaniji zopet potresi strašijo ljudi.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Metod, apostol Slovanov.

V. Delovanje sv. bratov Cirila in Metoda na Moravskem in dolnej Panoniji iznemirilo je tujo, nemško duhovščino Pasavsko in Salcburško. Bala se je, da nje nebi nova blagovestnika z mlado, domačo, slovansko duhovščino popolnem izpodrinola. Salcburški nadškof Adalvin sam potuje v mrzlej zimi h Koceljnu v Blatograd l. 865. Vendar ni kaj posebnega opravil. Ljudstvo je preveselo bilo slišati razlaganje božjih resnic in obhajanje službe božje ljubilo v domači, slovanskej besedi. Na to začne nemška duhovščina slovansko preganjati, sv. Cirila in Metoda dolžiti krivoverne, ker slovensčino rabita kot sveti jezik, kakoršen je baje le latinski, greški in hebrejski, ker je nadpis na križi Kristusovem bil napisan v le teh jezikih. Toda sv. apostola slovanska sklicavata se na sv. pismo, ki pravi: poveljujete Gospoda vsi jeziki, ter sta obhajala sv. mešo in celo službo božjo v staroslovensčini. Sedaj zatoži Solunska brata salcburški nadškof pri papeži Nikolaji I. Ta pozove obadva brata v Rim, da se opravičita. Nemudoma se napotita v Rim s svetinjami sv. Klementa. Poidoč obiščeta kneza Koceljna v Blatogradu, od koder vzameta 50 slovenskih mladenčev seboj, da bi v Rimu posvečeni bili v mešnike. Mudita se tudi v Ptuj, zatem v Benetkah in prideta v Rim proti koncu l. 867. Med tem je umrl papež Nikolaj. Naslednik mu je Hadrijan II. Ko sliši da se bližata sv. brata, hiti jima nasproti z duhoventvom in ljudstvom ter ju spremlja v častitej procesiji v večno mesto. Izročita mu ostanke sv. Klementa in se sijajno opravičita ter pobjeta slavno vse ugovore svojih sovražnikov.

Na prošnjo kneza Rastislava bila sta sv. brata posvečena v škofa dne 6. jan. 869, njuni

učenci pak v mešnike in dijakone. Cirila in Metoda posvečeval je papež Hadrijan sam.

Kmalu zatem zboli Konstantin, sedaj Ciril imenovan, in umerje priporočivši bratu Metodu ljubljene mu Slovane. Položijo ga h počitku slovesno v cerkvi sv. Klementa v Rimu na desnej strani altarja.

Zalosten se vrne Metod pa ostane v Blatogradu pri knezu Kocelji. V Moravsko k Rastislavu ni mogel, ker je ta bil takrat v hudo vojsko zapleten z nemškim cesarjem Ludovikom. No videč Kocelj, da je Metod le pokrajinski škof brez določene stolice, pošlje ga nazaj v Rim proseč papeža, naj ga ta povzdigne v nadškofa v Panoniji za staroslavno stolico sv. Andronika, ki je bil nadškof nekdanje Sirmije. Nekdanji Sirmium je bil mesto v današnjem Sremu tam, kder je sedaj Mitrovica ob Savi. Ondi je bila nadškofijska stolica za ves Norik in vsó Panonijo, to pa do l. 442, ko so mesto razdjali divji Huni. Papež ustrezé željam kneza Kocelja odgovorivši: ne samo tebi, nego vsem tamošnjim pokrajinam pošiljam Metoda kot učitelja od Boga in od sv. apostola Petra kot prvega škofa in ključarja nebeskega. Tako je Metod postal nadškof v Panoniji, Moraviji, Sremu, od papeža proglašeni naslednik sv. Androniku l. 870. (Dalje prih.)

Smešnica 9. Mati pokregajo Jirgeca: če ne bodeš priden, pokličem parkeljna, ki je spodaj v kleti. Jirgec pa je muhast in odgovori: Mati, če parkelj gori pride, ga vprašam, koliko je Bogov? „Vrtec“.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so zavoljo trso-ušne rabuke v Brežiškem okraji 13 obsojencem kazni zapora znatno zmanjšali, cerkvi Vuhredski darovali 200 fl. in Lembaškemu županu, vrlemu narodnemu Slovincu, g. Fr. Robiču podelili srebrni križec s krono za zasluge.

(Novo politično društvo) osnujejo 2. marcija ob 4. uri popolude v „Narodnem domu“ ptujski Slovinci. Imenuje se: katoliško politično društvo Pozor. Na prvi občni zbor vabi v imenu osnovalnega odbora državni in deželni poslanec Božidar Raič.

(Trboveljski premog) bodo zanaprej žgali na c. k. vojnih ladijah namesto angleškega. Tako ostane veliko peněz v cesarstvu.

(Slatenskeje posojilnici) ravnatelj je preč. g. nadžupnik Fröhlich, odborniki: Fr. Ogrizek, Janez Žurman, J. Pernek, sami vrli narodnjaki in posestniki.

(Zavoljo ostudnega obnašanja) v cerkvi sv. Marjete dobil je viničarski sin Taschner 3 mesece zapora, hudobnega razsajavca Ploja v Partinji so izročili zopet sodnji.

(Ptujski advokat) dr. Strafela je izbrisan iz zapisnika advokatov.

(Brežiški okraj) šteje 16826 Slovencev in 575 Nemcev in posilincev pa nemškutarji le trdijo, da je treba Nemca notarja, a ne Slovence!

(Napredovalnih kurzov) dobijo šole v Jarenini, Vranskem, sv. Juriji v Slov. goricah, Hajdini, Mali nedelji, sv. Križi pri Slatini, Lembahu, Sevnici, Ljutomeru, Mahrenbergu, Negovi, sv. Petru pod Mariborom in pri Radgoni, Ptujski okolici, št. Paulu, Brežicah, Rogaci, sv. Vidu, Slov. Gradci. G. J. Debelak je postal učitelj v Šmariji.

(Zajci) so v sadovnjakih gosp. Hintze zunaj Ptuja škode naredili, na 2000 fl. cenjene.

(Grajščino Ebensfeld) nekdanja neko-liko last dr. Strafele je kupila I. avstrijska hranilnica na Dunaji za 128.205 fl. 14. kr.

(„Živinozdravništvo“) spisal dr. Simon Strupij, prišlo je na svitlo. Knjiga obsega 32 pol 8°, in jo gosp. Blaznikovci posledniki v Ljubljani založili in prav lično tiskali. Velja brošurana fl. 1.80, v platno vezana fl. 2.5 in z usnjatim hrbtom fl. 2.20, s pošto 10 kr. več; dobiva se tudi pri Jan. Leon-u v Mariboru, šolske ulice 2.

(Dekan) je postal preč. g. Karl Gajšek v Dobrni.

(V Svičini) so pokopali 16letno pridno deklico, pa ni bila sprevidena s sv. zakramenti, čeravno je dalje časa bolehala. Zdravil jo je namreč nek človek, ki zdraviti pravice nima in nevarnosti baje niti spoznal ni. Več prihodnjic.

(Ljudske knjižnice) v Leonovej tiskarni izišel je 4. snopič, poln mičnih povestih Gombarovih. Cena 6 kr.

(Štipendije) za učence na Mariborskeji vinorejskeji šoli stanejo deželno 2330 fl., jih je namreč 14 celih in 4 polovične.

(Občina Weitersfeld) je dobila za-ukazano, da mora stezo narediti do broda v Selnici ob Muri.

(Naglo umrl) je dobro in daleč znani podobar, arhitekt in narodnjak v Mozirji, g. Andrej Cesar. Naj počiva v miru.

(Od Nove štifte) se nam piše, da je nek razsajavec po noči vsled stave šel v mrtvašnico po železni nagrobni križ, prinesel v krčmo in ga zdrobil. Lastnik križa ga je potem zatožil; učitelju pa so sovražniki oko izbili. To mora čuden kraj biti.

(Iz deželne blagajnice) dobil je okrajni zastop Vranski 3000 fl. podpore, da mej Brašlovčami in Polzelo postavi most čez Savinjo, ptujski pa za Borlski most 400 fl.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Č. gosp. Mat. Novak, župnik v Podsredi je umrl 57 let star. Prestavljeni so čest. gospodje kaplani: Jož. Krajnc v Pišece, Gregor Hrastl v Reichen-

burg, Jakob Hribernik v Brašlovce. Lovro Kramberger v Trbovlje.

Listič uredništva. G. J. pod Tabrom in drugi dopisi prihodnjic.

Loterijne številke:

V Gradci 21. februarja 1885: 17, 87, 30, 46, 60
Na Dunaji „ „ 90, 28, 37, 68, 52
Prihodnje srečkanje 7. marcija 1885.

Ponudba.

Definitiven učitelj v prijaznim kraji želi še v tem semestru svoje mesto zamenjati s kacicim sodrugom. — Ponudbe sprejema Sl. Gosp. pod naslovom: „Učitelj“.

Naroden trgovec v Cirkovicah.

V Cirkovicah na Dravskem Polji je štacuno odprl Josip Lah. Prodava vsakevrste blago po najnižjej ceni ter se uljudno priporoča p. n. občinstvu.

Matica Slovenska v Ljubljani.

Razglas.

Odbor Matice Slovenske oddaje službo društvenega

tajnika

za tri leta proti pogodbi.

Matični tajnik mora biti nje družbnik. Njegova plača znaša šest sto goldinarjev na leto, njegov redni posel pa je nadrobno določen v § 35. društvenega opravilnega reda.

Prošnje za to službo z dokazili sposobnosti je

do 10. dne prihodnjega meseca marcija poslati prvosedstvu Matice Slovenske v Ljubljani.

Dne 20. svečana 1885.

Peter Graselli

Matice Slovenske prvosednik.

V Jan. Leon-ovi tiskarni

je izišla:

„Ljudska knjižnica“.

IV. snopič, ki obsega 4 tiskane pole, je prinesel pripovedko:

„Kratke povesti“.

„Ljudska knjižnica“ velja za četrto leta 48 kr., za pol leta 90 kr., za celo leto 1 fl. 70 kr.

Pojedini snopiči veljajo 6 kr. s poštnino vred 8 kr.

V. snopič izide konci tega meseca.

Oznanilo.

Za obseg c. k. okrajnega glavarstva slov. graškega razpisana je živinozdravniška služba s sedežem v Slov. Gradci.

Redno podkrepnjene prošnje se vlagajo do konca februarja 1885 pri deželnem odboru. Več pové oznanilo v „Slov. Gospodarji“ št. 7.

Gradec 31. januarja 1885.

2-2 Deželni odbor štajerski.

Oznanilo.

Podpisani bode 1. sušca t. l. prevzel v Celji gostilnico „pri grozdu“ po domače pri Strgunšku, nasproti kasarne.

Za vina najboljše vrste, za dobra in cena jedila, kakor tudi za dobro postrežbo bode vestno skrbel.

Uljudno prosi obile vdeležbe spoštovanjem

Blaž Simonišek,
gostilničar „pri grozdu“
v Celji.

2-2

Prostovoljna prodaja. 2-2

Lepo posestvo tik okrajne ceste v Močni, obstoječo iz 20 oralov grunta, od tega je 3 orale vinogradov, drugo so njive in travniki, hram in gospodarsko poslopje vse v dobrem stanju. Proda se, ako kdo želi, vse vkup kakor leži in stoji ali pa samo zemljišče, posebno bi uga-jalo par mladim zaročencem, kateri še le začnejo gospodariti.

Zavoljo cene se potem zmeni, in ne bo previsoka, dve tretjini od kupne cene ostanete na posestvu, ker so dediči maloletni.

Več pove **Jožef Vraz**, pri sv. Mar-jeti na Pesnici, hiš. štev. 12. pošta Maribor.

Sadovna drevesa

prodajajo se: mačanceljni in zlate parmene v Radgoni iz drevesnice g. viteza Paula plem. Hempelna, po 50 in 30 kr. vsako.

Več pové g. Franc Vračko v Orehovi vesi, pošta Radgona in gosp. Paul vitez plem. Hempel v Gradci, Haydngasse št. 10, II. nad-stropje. 2-2

Služba organista

se razpisuje. Prosilci naj se obrnejo do farnega predstojništva Muta (Hohenmauthen a. d. Kärntner-Bahn.) 2-2

Pri J. Leonu v Marib., šolske ulice št. 2 se dobiv. sled. knjige :

Pot v nebese.

Molitvena knjiga za tretjerednike, spisal č. o. **Nikolaj Meznarič**, frančiškan v Mariboru.

Ta knjiga ima vse vrsti molitev in po-božnosti za vse ljudi, kakor tudi za tretjered-nike. — Cena ji je v usnji vezani samo 80 kr. po pošti 90 kr.

Zgodovina

štajerskih Slovencev. Spisal Ivan Lapajne, ravnatelj in c. kr. šolski nadzornik v Krškem.

Stane vezana fl. 1.20, po pošti fl. 1.30.

Ljudska knjižnica

I., II., III. in IV. snopič. Cena enega snopiča 6 kr.

Priporočba.

Zahvaljujem se vsem prečastitim p. t. gospodom duhovnikom kakor tudi drugim go-spodom in gospem, gospodarjem in gospodinjam, kateri so v štacuni mojega rajnega moža gospoda **Franca Kapus-a** dozdam kupovali za skazano zaupanje ter jih kakor tudi vse p. t. občinstva uljudno prosim, da zanaprej tudi meni skažejo zaupanje, katero hočem z dobro postrežbo in s poštenim in dobrim blagom vse-lej najboljše in najlepše opravičiti.

Trgovino specerijskega blaga, semenja razne vrste, raznega orodja za gospodarstvo in kmetijstvo ter pletenih rečij kakor košev, ko-šaric, jerbasesv itd. imela bom sama zanaprej. Posebno priporočam na spomlad frišno semenje vsake vrste po prav nizkeji ceni.

Albina Kapus,
vdova.

2-2

Preselitev.

Naznanjam uljudno, da dne 1. mar-cija 1885 preselim svojo odvetniško pi-sarno v poštno ulico v hišo gospoda Alojs Kauliha poleg rotovža nasproti nemškeji cerkvi.

Dr. Ludovik Filipič,
odvetnik v Celji.

2-2